

ACC. N:R M. 12847:1-6.

Landskap: *Blekinge* Upptecknare: *Eric B. Karlsson, Tving*
Härad: *Munkelstad* Berättare: " " " "
Socken: *Tving* Berättarens yrke: *lantbrukare*
Uppteckningsår: *1953* Född år *1880* i *Tving*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

*Allmogens sittmöbler. s. 1-6.
(Teckningar i sid. 6.)*

LUF 94

Skriv endast på denna sida

ACC. N:R M. 12847:1.

Frågelista L.U.F. 94

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Luf 94.
1

Angående bänkar i hemmen har jag ej själv sett eller hört talas om väggfasta bänkar, men väl läst om att så har funnits någon gång i tidernas lopp. flyttbara s.k. fällbänkar har jag som barn sett i något hem på landet, fällbänken var byggd med fyra hörnstolpar, tät botten av plank, en enda kantbräda runt om, stolparna var något högre än sidor och gavlar, dessa bänkar var så breda att 2 personer gott kunde ligga i dem, barn låg 3-4 på tvären i fällbänken, flera sådana kunde stå i samma rum särskilt om vintern, fällbänken var kvar i många hem även sedan de s.k. utdragssofforna kom till på 1800 talets början, fällbänken var i träets färg skurades samtidigt med golvet till hälger, eftersom utdragssoffor och sängar var in och utdragbara tog dessa mindre plats på dagen och utträngde fällbänken, så länge den höll ihop låg de äldsta i familjen i den.

Pallen den har väl knappats undergått någon förändring på 1000 år fastän detaljer har kommit och gått, treben pallar fyrbenpallar finnas alltjämt i stugorna, pallar med ryggstöd, pallar utan alla har på senare tid målats och i olika färger.

ACC. N:R M. 12847:2.

Frågelista L.U.F. 94

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

2

Mjölkpallen var ganska låg 30 cm hög ett avlångt säte 20 x 40 cm. både 3 ben och 4 förekom, hål mitt i sätet lagom för en hands fingrar vid flyttning, dessa pallar hade träets färg och skurades.

Så var det pallar inomhus, lika ovan beskrivna med runda säten något urgröpta vanlig stolhöjd 35 cm. och med 3 i sätet inborrade ben, sätets diameter varierade något men var omkring 35 cm.

benen spretade utåt vid golvet så den stod stadigt, dessa pallar tjänstgjorde som bord åt småbarn, fattiga hem slogs smält fett i ~~st~~ pallens urgröpta säte barnen stod runt om och doppade det grova brödet däri, även har omtalats att då husmodern ville ha fred och lugn för barnen eller gå ifrån hemmet slog hon bränvin i pallen barnen doppade sitt bröd däri och somnade på golvet, de sover så gott nu sa en byskräddares hustru 1860, måste tillägga att en av de barnen lever än och fyller 91 år i dagarna.

Pallar med 4 ben varvid 2 äro växta fast i sätet förekommer dessa har avlånga säten, längden dubbel mot bredden avsedda för många olika ändamål, skomakare och sadelmakare använder sådana.

ACC. N:R M. 12847:3.

Frågelista L.U.F. 94

Trebenpallen i vanl. stolhöjd 35 cm. blev även stol, då sattes ryggstöd vid 4 runda pinnar borrhades i sätet vid var sida om dessa en flat sticka iborrad ovanpå en halmånformad flat skida borrad passande de uppstående pinnarna och stickorna, så var den första 3 benstolen färdig, senare blev dessa säten och stolar svarvade såväl sits som ben förekommer.

Den s.k. kubbstolen har jag sett i ett hem, den vars fot var en ekstock, ryggstödet var uthugget i samma stock, i ryggstödet fanns ett hål för handen, men flytta den med att lyfta den gick ej den fick rullas, denna stol hade enl. ägarens utsago varit farfarsfarfars stol stående då på jordgolv i stugan, den var ej behandlad med någon färg.

Brudpallar: till detta användes låga 20 cm. höga med rektangulära säten, benen utgjordes av en bräda i varje ända inlaxad i sätet dess mot golvet vetande del var inskuret så att den vilade på 4 hörn, dessa pallar var klädda med tyg, svart eller rött.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

3

ACC. N:R M. 12847:4

Frågelista L.U.F. 94

Den fabriksgjorda pinnstolen fr. Emmaboda möbelfabrik började på 1890 talet inköpas av bönderna, denna stol var svarvad i björk trävit och fernissad, den kostade då 3,50 pr. st. sitsen var något urgröpt, god att sitta på.

Hemmaslöjdare gjorde redan på 1850 talet vackra gedigna björkstolar, betsades och polerades i mahognifärg, släta ytor, i ryggen ram en bred platta i mitten, 2 smalare fyrkantiga pinnar vid var sida, dessa stolar hade lösa stoppade sitsar. Har nu högt värde. Så fanns även i bondhemmen hänggjorda björkstolar, fernissade i träets färg, i ryggramen var en tvärgående platta insatt, den var något tandad i kanterna, sitsen var slät av bräder.

I hemmen fanns en pall för far en för mor, vilka användes då far skötte sina fötter, då mor gjorde det samma, då mor gav barnen mat, då mor kardade ull, dessa var låga 25-30 cm. och hade 4 ben avlångt säte.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

4

4

Från föreläsning C. U. F. 94 - ACC. N:R M. 12847:5.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

5.

Jag kom att tänka på att jag sett en " farfarsstol " i ett hem stolen var gjord av ekträ, omålad hade 4 kraftiga ben, de bakre gick högt upp i ryggen, högre än huvudet då man satt i den, ryggen gick rakt upp, benen var raka och stod ovanligt brett, så fanns armstöd raka och släta, ryggstolparna sammanhölls av 2 tvärgående ribbor på dessa var anbringad en bred bräda mitt emellan hörnstolparna den gick något högre än stolparna och vars topp var halvrundad i denna rund var inskuret en 5 uddig stjärna.

Benen var väl stagade med grova ribbor och slutade med små hjul /trillor / 8 cm. i diam. sätet var av grova ekbräder, allt i träets färg mycket mörk av ålder, stolen var stadig och hade god plats att sitta uti, ägaren uppskattade stolen att vara 200 år, den hade nämligen gått i släkten minst så länge, all sammanfogning i stolen var mycket stabilt gjort, ingen spik förekom, der så behövdes fanns ekpinnar i stället för spik.

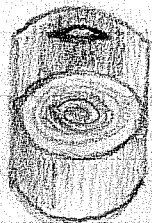
5 Ägaren av stolen bodde här i trakten en tid var annars kommen från västra Blekinge Hemsjötrakten, vad den nu finnas vet jag ej.

M. 12847:6.

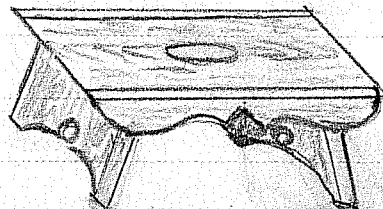
Landskap: *Blekinge* Berättare: *Eric B. Karlsson*
 Härad: *Medelstads* Berättarens yrke: *lantbruk.*
 Socken: *Friv* Berättarens adress: *Friv*
 Uppteckningsår: *1953* Född år *1880* i *Friv.*

6.

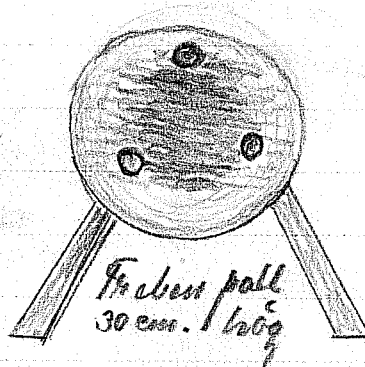
Upptecknare: *Eric B. Karlsson*

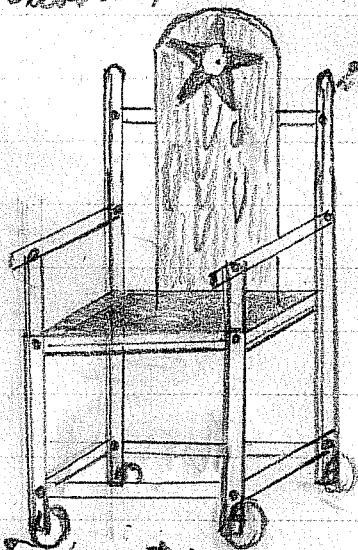
Kubbstol

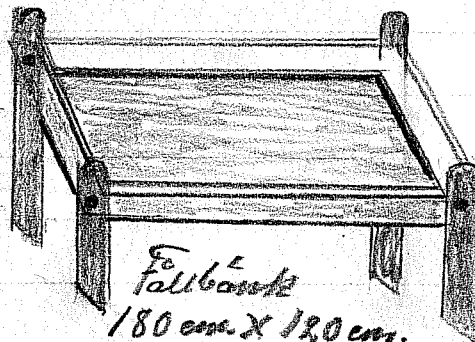
Fars o Morrs pall
25 - 25 cm. hög

Frubens pall
30 cm. hög

Farfarsstol

Fo
Fällbänke
180 cm. x 120 cm.

Ifyll ovanstående uppgifter! Skriv uppteckningen *endast* på den linjerade sidan!

6